

Цимбал М.О.

адвокат, старший викладач кафедри адвокатської майстерності та міжнародної юридичної практики Академії адвокатури України

ОКРЕМА УХВАЛА СУДУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА АДВОКАТА

Прийняття Закону України від 03.10.2017 року «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів», сприяло подальшому розвитку вітчизняного законодавства в тому числі, що стосується принципу незалежності адвокатської діяльності.

Так, відповідно до приписів частиною 2 статті 262 Цивільного процесуального кодексу України суд може постановити окрему ухвалу у випадку зловживання процесуальними правами, порушення процесуальних обов'язків, неналежного виконання професійних обов'язків (в тому числі, якщо підписана адвокатом чи прокурором позовна заява містить суттєві недоліки) або іншого порушення законодавства адвокатом або прокурором [1]. Аналогічна норма міститься в Господарському процесуальному кодексі України та Кодексі адміністративного судочинства України.

Отже, окрема ухвала суду є процесуальним засобом судового впливу на виявлені під час судового розгляду діянь, зокрема:

- зловживання адвокатом процесуальними правами;
- порушення або неналежного виконання адвокатом професійних обов'язків;
- іншого порушення законодавства адвокатом.

З відомостей наявних в єдиному державному реєстрі судових рішень вбачається, що протягом 2018-2019 років суди почали активно застосовувати окрему ухвалу щодо адвокатів як інструмент впливу.

Аналізуючи судову практику, вбачається що суди постановляють окремі ухвали щодо адвокатів зазначаючи підставою фахову необізнаність та некомпетентність у здійсненні захисту прав та інтересів сторони процесу.

Так, Дубенський міськрайонний суд Рівненської області окремою ухвалою від 14.12.2018 року постановив довести до відома Львівської обласної КДКА з метою уникнення в майбутньому випадків зловживання процесуальними правами адвокатами, а саме: що позовна вимога про поділ в натурі неподільної речі, якою є автомобіль, свідчить про фахову необізнаність механізмів здійснення розподілу спільного майна через суд, некомпетентність у здійсненні захисту прав та інтересів сторони у справах такої категорії. Автомобіль річ, яку неможливо розподілити в натурі, оскільки такий поділ передбачає реальний розподіл речі на окремі незалежні

частини, що фізично неможливо зробити з автомобілем, це підтверджується і відповіддю експерта від 07.07.2016 №198. Звертаючись з позовом необхідно обґрунтувати технічну можливість виділити частку в натурі. викладені в ній обставини [2].

В той же час Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закону) надає визначення адвокатській діяльності як незалежній професійній діяльності адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту [3].

У відповідності до частини 1 статті 6 Правил адвокатської етики, затверджених Установчим з'їздом адвокатів України від 17 листопада 2012 року, специфіка цілей і завдань адвокатури вимагає як необхідної умови належного здійснення адвокатської діяльності максимальної незалежності адвоката у виконанні своїх професійних прав і обов'язків, що передбачає його свободу від будь-якого зовнішнього впливу, тиску чи втручання в його діяльність з надання професійної правничої (правової) допомоги, здійснення захисту або представництва клієнта, зокрема з боку державних органів, політичних партій, інших адвокатів тощо, а також від впливу своїх особистих інтересів [4].

Приписами частини 3 статті 33 Закону встановлено, що дисциплінарне провадження стосовно адвоката здійснюється кваліфікаційно-дисциплінарною комісією адвокатури за адресою робочого місця адвоката, зазначеною в Єдиному реєстрі адвокатів України.

Таким чином, при постановленні окремої ухвали суду, суди намагаються надати оцінку компетентності адвокатської діяльності та перейняти на себе функції та повноваження кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури чим порушується принцип незалежності адвокатської діяльності.

Принцип незалежності – це діяльність адвокатури у правовому просторі, який унеможливорює будь-які позаправові обмеження щодо адвоката під час виконання останнім своїх обов'язків з надання правової допомоги [5, ст. 99]. Адвокат є вільним у виборі засобів захисту та власної позиції, яку він узгоджує з клієнтом. Клієнт – це єдина процесуальна фігура, з якою адвокат зобов'язаний узгоджувати кожен свій крок, пов'язаний із захистом інтересів останнього [6].

Так, у суду не має повноважень втручатися в процес обрання адвокатом способів захисту та власної правової позиції, в той же час суд має право здійснити оцінку цієї позиції та викласти обґрунтування власної думки ухвалюючи рішення по суті справи.

Виходячи із вище наведеного постановлення окремої ухвали суду щодо адвоката є узаконеним способом здійснення прямого або опосередкованого тиску на адвоката та на адвокатуру в цілому з боку суду. Такі порушення принципу незалежності адвокатської діяльності призводять до створення перешкод та ускладнень в роботі адвокатів, що в свою чергу може призвести

до негативних наслідків для клієнтів та порушення їх прав. Оскільки, такий інструмент примусу змушує змінити концентрацію адвоката з захисту клієнта на захист своєї професійної репутації та компетентності.

З метою уникнення порушення принципу незалежності адвокатської діяльності, вважаю за доцільне викласти частину 2 статті 262 ЦПК України у наступній редакції: суд може постановити окрему ухвалу у випадку зловживання процесуальними правами, порушення процесуальних обов'язків адвокатом або прокурором.

Список використаної літератури:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 лют. 2018 р.: (ОФЦ. ТЕКСТ). – К. ПАЛИВОЛА А. В., 2018. – 268 с. – (Кодекси України)
2. Постанова Рівненського апеляційного суду від 21 березня 2019 року по справі № 559/609/15-ц. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80846904#> (дата звернення: 08.11.2019).
3. Закон України «Адвокатура та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 № № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17> (дата звернення: 08.11.2019).
4. Правила адвокатської етики, затверджені Установчим з'їздом адвокатів України від 17 листопада 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17> (дата звернення: 08.11.2019).
5. Фіолевський Д. П. Адвокатура: Підручник. Друге вид. Перероблене і доп. – М.: Алерта, 2008. – 432с.
6. Фіолевський Д. П. Адвокатура: Підручник [Електронний ресурс]. URL: <https://pidruchniki.com/1770071255523/pravo/advokatura> (дата звернення: 08.11.2019).

Билиця І.О.

*доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук*

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ АДВОКАТІВ

Одним із професійних обов'язків адвоката визначених статтею 21 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» є підвищення ним своєї кваліфікації. Ця вимога повинна сприяти удосконаленню професійних навиків та умінь адвоката і покращувати процес надання ним правової допомоги.